Vastaus nuorisovaltuuston aloitteeseen: nuorisovaltuuston suora aloiteoikeus kaupunginvaltuustoon

OPEKAS 11.06.2026 § 44

Äänekosken nuorisovaltuusto esittää, että nuorisovaltuustolle myönnettäisiin suora aloiteoikeus kaupunginvaltuustoon ja että aloiteoikeus kirjattaisiin kaupungin hallintosääntöön. Aloite perustuu kuntalain 26 §:n tavoitteeseen vahvistaa nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tuoda nuorten näkemyksiä osaksi kunnan päätöksentekoa.

Kuntalain muutos on parhaillaan Suomen hallituksen valmistelussa. Esitysluonnoksen mukaan nuorisovaltuuston aloiteoikeutta täsmennettäisiin siten, että siihen sovellettaisiin kuntalain 23 §:n mukaista aloiteoikeutta. Muutos olisi tällöin luonteeltaan pääosin nykytilaa selkiyttävä, eikä se toisi uusia vaikuttamiskeinoja, koska nuorisovaltuustoilla on jo mahdollisuus tehdä kuntalaisaloitteita.

Äänekosken kaupunki on lausunut kuntalain muutoksesta lausuntopalvelussa. Lausunnossa onkin todettu, että nuorisovaltuustojen aseman vahvistaminen on kannatettavaa, mutta pelkkä kuntalaisaloitteeseen rinnastuva aloiteoikeus ei tosiasiallisesti vahvista nuorisovaltuustojen asemaa eikä lisää niiden vaikuttavuutta. Kaupungin näkemyksen mukaan nuorisovaltuusto on lakisääteinen vaikuttamistoimielin, jonka vaikuttamiskeinojen tulee olla rakenteellisesti kuntalaisaloitetta vahvempia. Tästä näkökulmasta suora aloiteoikeus kaupunginvaltuustoon tukee nuorten aitoa osallisuutta.

Suora aloiteoikeus mahdollistaa myös sen, että nuorisovaltuuston aloitteet käsitellään suoraan poliittisessa päätöksenteossa ilman välikäsiä. Tämä selkeyttää menettelyä ja tukee nuorisovaltuuston puoluepoliittista sitoutumattomuutta. Lisäksi suora aloiteoikeus vahvistaa nuorten vaikutusmahdollisuuksia tilanteessa, jossa alle 18-vuotiailla ei ole äänioikeutta kuntavaaleissa. Suoran aloiteoikeuden käyttöönotto mahdollistaa myös sen, että Äänekosken kaupunki täyttää Nuorisovaltuustomyönteinen kunta -sertifikaatin keskeiset kriteerit.

Hallintosäännössä on määritelty valtuustoaloitteiden käsittelyprosessi, jonka mukaan valtuutettujen aloitteet toimitetaan kaupunginhallituksen valmisteltavaksi ja edelleen toimivaltaiselle toimielimelle. Yhdenvertaisuuden vuosi nuorisovaltuuston tekemät aloitteet tulisi käsitellä samojen periaatteiden ja menettelyjen mukaisesti kuin valtuutettujen tekemät valtuustoaloitteet.

Valmistelija — Opetus- ja kasvatusjohtaja Niina Rautanen, puh. 040 514 8102, hallintopäällikkö Henriikka Mäkelä, puh. 040 480 1074.

Esittelijä — Opetus- ja kasvatusjohtaja Niina Rautanen, puh. 040 514 8102

Päätösehdotus — Opetus- ja kasvatuslautakunta:

1. merkitsee aloitteen tiedoksi;
2. vastaa aloitteeseen esittelytekstissä mainitusti;
3. pitää nuorisovaltuuston suoran aloiteoikeuden käyttöönottoa perusteltuna nuorten osallisuuden vahvistamiseksi;
4. pyytää huomioimaan nuorisovaltuuston suoran aloiteoikeuden seuraavan hallintosääntömuutoksen yhteydessä; ja
5. vie tiedoksi kaupunginhallitukselle nuorisovaltuuston aloitteen ja siihen annetun vastauksen.

Päätös Hyväksyttiin.

- - - - -

KH 17.08.2026 § 221
95/00.01.03.01/2026

Opetus- ja kasvatuslautakunta on käsitellyt nuorisovaltuuston aloitteen koskien nuorisovaltuuston suoraa aloiteoikeutta valtuustoon ja toimittanut sen tiedoksi kaupunginhallitukselle. Ratkaisussaan opetus- ja kasvatuslautakunta on myös pyytänyt huomioimaan nuorisovaltuuston suoran aloiteoikeuden seuraavan hallintosääntömuutoksen yhteydessä.

Valmistelija Hallintopäällikkö Henriikka Mäkelä, puh. 040 480 1074

Esittelijä Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus Kaupunginhallitus:

1) merkitsee aloitteen ja siihen annetun vastauksen tiedoksi;

2) toteaa pitävänsä nuorisovaltuuston suoraa aloiteoikeutta kannatettavana ja tekevänsä varsinaiset ratkaisut valtuustolle esitettävästä hallintosääntömuutoksesta sitä koskevan valmistelun pohjalta myöhemmin tänä vuonna;

3) antaa valtuustolle tiedoksi nuorisovaltuuston aloitteen johdosta suoritetut toimenpiteet; ja

4) ehdottaa valtuustolle, että valtuusto toteaa sanotun aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös Hyväksyttiin.

- - - - -